

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

Capvt Primvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

DE FIDELI DISPENSATORE.

CAPVT PRIMVM.

ARGVMENTA CAPITIS PRIMI.

D E instituto <i>Martha</i> , & cuiuslibet dispensatoris boni.	§ I.
De <i>fideli</i> & prudenti seruo.	II.
Recapitulatio de <i>fideli</i> seruo.	III.
Quantum confert homini <i>fidelitas</i> .	IV.
De <i>fiducia</i> in Deo tempore <i>paupertatis</i> .	V.
De <i>liberalitate</i> , & dandi <i>libertate</i> .	VI.
De <i>prameditatione</i> circa operanda.	VII.
De <i>prudencia</i> religiosa in omni facto.	VIII.
Quod <i>prudens</i> sit sibiipſi <i>intimus</i> .	IX.
De <i>passionibus</i> vincendis.	X.
Quod certis quibusdam horis <i>vacandum</i> sit Deo.	XI.
De <i>custodia</i> oris.	XII.
De bono exemplo dando.	XIII.
De vitandis occasionibus <i>scandali</i> .	XIV.
De non credendis nouitatibus, neque alij referendis.	XV.
De <i>utilibus</i> narrationibus.	XVI.
Qui sint <i>vitandi</i> .	XVII.
Cum quibus est <i>conuersandum</i> .	XVIII.
De quibus materijs est <i>interrogandum</i> & <i>colloquendum</i> .	XIX.
De <i>reuelatione</i> scripturarum <i>mysticarum</i> , à Deo <i>impetranda</i> .	XX.
De <i>spirituali</i> collatione seu <i>collocutione</i> .	XXI.
De <i>quotidianis</i> operibus quomodo fiant.	XXII.
De <i>consilio</i> maiorum in <i>spiritualibus</i> causis <i>considerando</i> & <i>recipiendo</i> .	XXIII.
De <i>reuerentia</i> <i>pralatorum</i> .	XXIV.
De <i>cauenda</i> familiaritate cum <i>pralatis</i> .	XXV.
De <i>periculo</i> <i>pauperum</i> in officijs.	XXVI.
De <i>vitandis</i> cuius rebus sibi non <i>commissis</i> .	XXVII.
De <i>praua</i> <i>consideratione</i> .	XXVIII.
De <i>differentia</i> inter <i>sapientiam</i> & <i>prudenciam</i> .	XXIX.
Quod <i>necessaria</i> est <i>prouidencia</i> , habenti <i>curas</i> <i>temporales</i> .	XXX.

R r

§. I.

§. 1. De instituto Marthæ, & cuiuslibet dispensatoris boni.

Quia nunc charissime officium suscepisti Marthæ, non debes bonum & sanctum ministerium acediosè peragere: sed fideliter propter Christum, qui omnia nobis administrat, & propter æternam salutem tuam, exercere. In quo de quibusdam necessarijs considerationibus admonendus es. Sic enim beatus Paulus dicit; *Hic autem quaritur inter dispensatores, ut fidelis quis inueniatur.*

§. 2. De fideli & prudenti seruo.

Vnde oportet eum esse fidelem, cui committitur ministerium tale: sed & prudentem nihilominus, ne videatur sapius errare. Fidelem intellige in commissis, ne res negligat, ne malè custodiat, & ne quicquam, quod utilitati aut communitati prodesse possit, per ipsum depraueatur, sed magis pia cura emendetur. Prudentem verò in ipsis rebus, pro tempore & personis distribuendis. Vno tempore conuenit dare, quod alio tempore licet negare. Quibusdam utile est & pium condescendere in petitionibus, quibusdam verò oportet te magis resistere. Quorundam etiam necessitates, charitatis officio preueniendæ sunt. Si ergo discretè agis, & necessitatem pensas in hominibus, prudentiam non abiicisti. Si compateris infirmis & miseris egenis, (quia te ipsum prius consideras, qualiter & alijs charitatem bene facias) charitatem induisti. Talem te cupio, videlicet fidelem in opere, & prudentem in consilio. An non talem seruum Dominus in Evangelio requirit? *Quis est, inquit, fidelis seruus & prudens, quem constituit dominus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore?* Pro te est, si fidelis fueris: quamuis te minùs prudentem æstimare debeas, sicut Paulus dicit; *Nolite esse prudentes apud uosmetipsos. Et iterum; Non alta sapientes, sed humilibus consentientes.* Sic enim de seipsis sapientes, efficiuntur sapientiores.

Rom. 12.

§. 3. Recapitulatio de fideli seruo.

Quis est autem fidelis seruus, nisi qui non querit, quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi: ut quicquid agit, eius amore faciat, eius gloriam tantummodo desideret & expectet, atque ipsius magis quam suam voluntatem sequatur, & dicat; *Pater fiat voluntas tua, non mea.* E duobus tamen seruis, fidelis potius est quam prudens eligendus, atque instituendus ad negotia. Siquidem fideli seruo nihil charius in domo, & amico fideli, nulla ponderatio est, maxime in consilio. Sed quid aliquem tam fidelem & ynanimem facit

Lucæ 22.
Fidelis ser-
uus prudẽ-
ti præstat.

facit hominem secundum cor Dei, cui liberè credi possit? Primò utique timor Domini; dehinc dilectio sine simulatione; postremò, nullius terreni commodi quæstus, fidelem seruum constituunt. Talis erat vas electionis Paulus, cui credita sunt tam multa preciosa & magnifica secreta. Et ipse fidelis inuentus est in domo Dei, & prudenter se agebat in omnibus. Vnde ita dicit: *Non quærens, quod mihi utile, sed quod multis.* Item: *Non quæro vestra, sed vos: nec quæro datum, sed fructum.* 1. Cor. 13.
Phil. 4.

§. 4. Quantum confert homini fidelitas.

Fidelitas ergo si fuerit inuenta in homine, reddit ipsum superioribus suis charum & preciosum, equalibus amabilem, cæterisque sodalibus suis valde venerabilem & gratiosum; ita ut nemo iustam aduersus eum habeat querelam, sed latentur omnes de virtute fidelitatis eius. Nosti aliquos inter nos, & quantæ sint recommendationis, frequenter audis, & gaudenter etiam pertractas. Quæris imitari, ut bonum possideas, quod in alijs laudas, & bene facis; sed melius dum perficis. Si quando intelligis te deficere, doles imperfectionem tuam; & velles utique talis inueniri, ut nemo imponeret querelam seruituti tuæ. Ministras epim Dei seruis, & ideo formidas, ne sis indignus & inutilis, negligens aut tardus, prodigus aut nimis parcus. Sed si niteris tamen facere secundum tuam possibilitatem, respiciendo semper primò Dei voluntatem, atque deinde proximi necessitatem; erit Dominus propitius tuæ insufficientiæ, quam debes maiorem, quam alij putant, in te recognoscere. Nemo securius excusatur, quam qui culpam propriam agnoscens se humiliat. Etiam si alij excusant, bonitati eorum plus deputa quam tuæ innocentia.

§. 5. De fiducia in Deo, tempore paupertatis.

In domo vbi abundat paupertas, & multi commensales sunt, ibi angustiior est via ministrandi. Nec idcirco tamè deferenda est cura pietatis, sed de Dei misericordia confidendum. Vnde in Euangelio habes: *Misereor turba, quia iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: Et ieiunos eos nolo dimittere in domos suas, ne deficiant in via.* Discipuli dicebant: *Dimitte turbam, ut eant in castella, & emant cibum.* Sed Iesus respondit eis; *Date illis vos manducare, ut probaret eos, quanta esset fides illorum in tanta multitudi-^{ne.}* cum tanta paupertate panum & piscium. Illi desperabant de sufficientia, dicentes: *Sed hæc quid inter tantos?* Benignissimus Dominus, quid post hæc dixerit, audi: *Facite homines discumbere?* Accepit panes, benedixit, insitque discipulis suis, & apponerent turbis. Et manducauerunt, & saturati sunt, & Marc. 8.
In egestate
presumen-
dum de Dei
liberalita-
te.

superfuit de fragmentis. In hac lectione intueri fidem, quantum valcat; quomodo non est desperandum, sed sustinendum, te non habente, quid apponas. Da quantum potes, & Dominus providebit de futuro. Multum valet fides bonorum in necessitate. Nec franguntur, nisi humana plus quam diuina auxilia sperantes. Exempla fidei audisti ab alijs, sed nunquid non etiam expertus es? Dico, quod audiui à fratre probato; quia in quadam domo, cum adessent multi hospites pauperes, laborantes cum cæteris, ponebatur rete ad capiendum aliquos pisces; & tot capti sunt, quot hospites aduenerant. Et considerantes hoc fratres, Deo gratias egerunt, quia tam elementer prouiderat Dominus.

§. 6. De liberalitate, & dandi libertate.

2. Cor. 8.

Dandū est
quā diu
quid habe-
mus.

Luca 6.

Psal. 111.

Psal. 33.

Psal. 144.

Quando igitur voluntas tua prompta est, secundum id quod habes, Deo accepta est; non secundum id, quod non habes. Deficiente autem substantia, excusatio est facilis, dummodo non obsistat tenacia aliqua, aut timor penurię sequentis. Providentia tamen cum sit bona, parcitas nimia ne insidietur, cauendum est. *Dare* (inquit omnium dator) & dabitur vobis. Quamdiu vel vnum panem habueris, dimidiabis cum Christo; nam retribuetur omnibus beneficientibus hic & in futuro. Disperdit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in sæculum sæculi. In te liberalitas semper agnoscatur in timore Dei, cum dilectione hominum & odio vitiorum. Amplius desideres te benefacere, quam tenere aliquid in crastinum. Qui hodie dedit, cras etiam dabit. Neque auaro (vt ita dicam) datur, quod Christo datur, aut tenaci, aut ingrato, aut nescienti, aut obliuiscenti: vt necesse sit de singulis sollicitari sumptibus, & dicere, Quis nobis aliàs aliquid redonabit? Oculi tui semper ad Dominum, quoniam non est inopia timentibus eum. Diuites egerunt & esurierunt, inquirentes autem Dominum, non minuentur omni bono. Spera in Domino, & fac bonitatem, & ne amittas liberalitatem: loquere confidenter ad Dominum cum Propheta: *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das escam illorum in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam, & implet omne animal benedictione.* Vnum adhuc scio, quod grane possit esse danti libenter: si restringitur manus eius per obedientiam superioris. Et ne virtutem obedientię perdas, pensa, quod melior est obedientia quam victime. Attamen bona voluntas tua perfectè potest implere in paucis, quod optaueris facere in omnibus diuitijs. Qui paratus est dare exiguum, cum habuerit parum: non vtique tardabit dare maiora, cum Domino largiente ditior fuerit. In modico discas, quod in magno æstimas te facturum. Humana fragilitatis est, nimium sollicitari de futuris, ne

vti

vti liberaliter posse concessis, miseræ mentis est. Parco semper est inopia, fidenti totus mundus plenus diuitiarum est. Vide ergo, ne detrimentum temporale inferat tibi nocumentum spirituale; sed deficientibus opibus terrenis, non deficiat fides tua, quinimmo confidas magnificè de Dei prouidentia. Qui promissè cælestia & æterna, non negabit temporalia. Non tamen semper donat pro nostro libitu, ne simus abundantes in sæculo; & minùs idcirco desideremus, quæ sursum sunt in cælo. In curis temporalibus consistenti, vix potest deesse talis imperfectio, quin teneatur sæpe cupiditate rerum; videlicet amore possidendi, aut timore eas amittendi. Vnde opinor, quòd nemo plenariè cognoscit, qualis sit affectus suus, nisi cum res cœperit acititare temporales, & curas habere exteriores. Sed qui in his occupantur, & tamen amorem creatoris præponunt in corde suo defectuosis creaturis, non tam facilè ruunt in culpam. Et si se delinquere aliquando in paruo deprehenderint, festinent mundare conscientiam.

§. 7. De præmeditatione circa operanda.

AD eruditionem tuam, habe præmeditationem aliquam prudentem circa agenda. Aliqui sunt tardiores, aliqui quodammodo præcipites in factis suis. Tardi sæpe bona omittunt, aut parum operis inchoantes non perficiunt. Viuaciores verò, dum inconsideratè currunt, leuiter impingunt. Vnde in medio semper virtus consistit. Debes igitur seruare mensuram possibilitatis tuæ, & cogitare quod solet dici: Multum facit, qui rem debitè & bene facit.

§. 8. De prudentia religiosa, in omni factis.

Necessarium tibi est habere aliquam prudentiam, sed humilem, religiosam, & verecundam; ne videaris superbus, austerus, & audax; quasi cum auctoritate faciens, vel imperans. Multo melius est, vt obsecrando loquaris quam iubendo ea, quæ oportet fieri. Eris prudens, si cuitas videri prudens. Nam si vis videri prudens, necesse erit, vt hoc alijs foris ostendere velis verbo aut facto. Quod cum feceris, non potest contingere, quin excedas aliquando mensuram prudentiæ tuæ; ita vt dicas magis ad facta tua vel aliorum quam expediat; vel excuses negligentiam tuam plus quàm iustum sit; & per hanc ostentationem, amittas viam veræ prudentiæ, quæ consistit in humilitate maximè.

§. 9. *Quòd prudens sit sibiipſi intimus.*

ERis prudens, ſi fueris ſemper proximus cordi tuo. Ibi diſce, quod iuuat te omni tempore. Ibi conſtitte tibi manſionem, a facie inimici. Inibi aſcende per orationem lachrymantem ante pedes I E S V, vt vincas omnem paſſionē, & fumigantem delectationem mundi & carnis aduerſum te. Hæc eſt via prudentiæ, amare iuſtitiam, & odire iniquitatem: bene facere, & malum pro veritate ſuſtinere: exteriora agere, & interiora non obliuiſci: curas ad tempus habere, alienum tamen eſſe ab omnium rerum blandimento: non ſequi trahentem concupiſcentiam, ſed relictari per virtutem magnam. Non tu eas ſequere, ſed illæ te ſequantur. Tu verò quò vadiſ? Ad eum, qui miſit te, vt facias opera tua omnia in charitate, & cuſtodias ea ſumma humilitate: hoc enim iter, quo oſtenditur ſalutare Dei. Et enim dicit: *Venite ad me omnes, qui laboratis.* Et ruruſum: *Ego ſum via, veritas, & vita.* Si huic uſque veneris, non priuaberis ſpiritualibus profectibus: ſed eris ſicut liber ſcriptus foris & intus, ſimiliſque patrifamilias proferenti noua & vetera de theſauro ſuo; dum exteriora agis, & apud altiſſimum ſit cogitatio tua. Quàm ſimile etiam huic ſeſui, quod in pſalmo legiſti? *Os iuſti meditabitur ſapientiam, & lingua eius loquetur iudicium. Lex Dei eius in corde ipſius, & non ſupplantabuntur grefſus eius.* Hæc tibi ſignabis, quotieſcunq; tumultus ferre grauaris. Nam actio non eſt cauſa perturbationis noſtra, ſed magis paſſio.

*Matth. 11.
Ioan. 14.*

Matth. 23.

Pſal. 36.

§. 10. *De paſſionibus vincendis.*

Igitur circa eas vigilandum eſt, ne incipiant ſurgere, & poſſint praualeſcere. Quid ſic turbat oculum prudentis, ſicut frequens ira? quid ita inquinat, ſicut concupiſcentia? Quid ita excæcat, ſicut munera & blandimenta noxia? Ingemiſcit propheta aduerſus paſſiones iſtas, & conſitens Deo abſcondita cordis ſui, ſic orat: *Domine ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Cor meum conturbatum eſt, ecce ira pacem tollens: dereliquit me virtus mea, ecce concupiſcentia vigorem animi molliens: & lumen oculorum meorum non eſt mecum, ecce auaritia munera ſecum portans, ſed oculos veritatis & iuſtitie plerumque eruens.* Nunc ergo vide, qualiter euadas laqueos venantium, in quibus omnes poſiti ſumus. Nullus alteri obijcere poteſt. Quid concupiſcis? Ecce in concupiſcentia omnes generati ſumus. Et quia bellum omni ex parte iſtat, cauti ſumus. Deus adiutor noſter, & ideo intentè orenſus. Suauis eſt & mitis, ideo accedamus. Miſericors eſt & clemens, ideo non deſperemus. Po-

*In omni
paſſionum
genere ad
Deum re-
currēdum.*

tenſ

rens est & diues in misericordia, propter hoc non deficiamus, sed cum Apostolo dicamus: *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Phil. 4.

§. 11. *Quòd certis quibusdam horis vacandum sit Deo.*

Sic tempera actiones laboresque externos, ut tamen orationi, lectioni ac meditationi scripturarum vaces aliqua ex parte duci. Si potes, fiat exemplo Prophetæ in psalmo: *Vespere, & mane, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.* Considera sequentes versus eiusdem psalmi, & docebunt te vacare tibi, & sperare in Domino. Nam ultimus sic concludit: *Viri sanguinum & dolesi, non dimidiabunt dies suos: ego autem sperabo in te Domine.* Nota in hoc versu, quòd carnales & animales terrena sapientes, & interiora dissimulantes, non diuidunt tempora sua, ut aliquando retractent opera sua, & sciant, quid desit eis. Sed non est talis actio bonorum, qui mensurant thalamos cordi sui hinc & inde, ne fortè in vacuum currant. Multi per multa currunt, sed vnus accipit brauium. Distrahitur sæpe mens in labore, ideo reuertatur post laborem ad vnionem sui, quia vnio ista multa vitia docet: & hoc est, quod dicitur, *Vnus accipit brauium.* Inuenies tempus sufficiens vacandi, si nullum indulges ociositati, non solum operis, sed & sermonis & cogitationis. Beatus homo, qui in sui consideratione sæpe vigilat; ne fortè propter incuriam de tenebris ad tenebras vadat.

1. Cor. 6.

In summis negotijs etiam inuenit homo diligens tempus quo sibi vacet.

§. 12. *De custodia oris.*

Custodi etiam diligenter verba oris tui, ut dixisse aliquid postmodum non poeniteat. Qui inter multos conuersatur, maiori indiget custodia: quia ab omnibus considerari potest, cuius conuersationis fuerit. Quis ita simplex, ut non discernat, qualiter se habeat aliquis in opere & sermone? Hoc ideo replico, ut cogites, quia spectaculum facti sumus angelis & hominibus: & ut neminem habeas tam sociale, coram quo minus honestè & virtuosè te geras. Non des vnquam occasionem dissolutionis, per verba rara, vel signa vana: quia generat hæc leuitas duplex malum: in alijs exempli boni, in te etiam sancti propositi dissipatio est. Noli esse fabula hominum, ut aliquis dicat: *Hæc & hæc mihi ille recitauit, volens se excusare per te; quasi ideo accusanda leuia non sint, quia tu dixeris, qui melior putaris.* In hoc multi frequenter delinquimus, quòd nostra errata exèplis aut verbis aliorum iustificamus, tanquam nobis idcirco liceat, quia idè & alij faciunt. Credo, quòd pluribus sepe displicet, quòd citò ociosè, aut incòsideratè aliquid dixerint. Quomodo audet se homo per alterius negligentiã defendere in malo, quãdo nihil minus per hoc peccat

1. Cor. 4.

Rr 4

coram

Galat. 5.
1. Cor. 4. &
11.
coram Deo? Quare cæcus cæcum sequeris, vt in foueam pariter
cadatis? Bonum emulamini in bono semper, ait Apostolus. Et imita-
tores mei estote, sicut & ego Christi.

§. 13. De bono exemplo dando.

Familia-
res tibi ne
sint, quos
imitari nō
debes.

Attende tibi, vt quantum vales, omnibus sis causa boni ex-
empli, vt in te clarificetur nomē & vita Iesu Christi. Nemo
veniat ad presentiam tuam, quin ædificatus & lætus decedat à te.
Tu verò retine apud te, quod non sis dignus alicuius alloquior:
sed magis tibi proficit aliorum visus, sermo, oratio. Caue tamen
familiaritatem eorum, qui imitandi non sunt, quamuis in Chri-
sto diligendi. Prædixi, & iterum dico, vt totaliter ambules, ne fias
proverbium hominum loquentium sibi placita, de quocumque
volunt. Non potest quis melius tollere fabulationes leuium ho-
minum, quam vt ipse leuis in verbis & moribus suis non videat-
ur. Benignus tamen & alacer apparere debes, ne horrore sis ma-
ximè verecundis & modestis fratribus.

§. 14. De vitandis occasionibus scandali.

Matth. 20.

Non stes ad loquendum diu in aperto, alijs laborantibus &
occupatis circa iniuncta opera, ne dicatur tibi: *Quid hic stas
tota die ociosi?* Non des occasionem loquendi venientibus ad fe-
nestram, sed expedias eos verbis benignis & vtilibus: neque cum
tristitia dimitte illos, sed cum pace & gaudio, refectos cibo po-
tuque necessario: postea commenda te orationibus eorum, &
dic eis: *Iam ite dilecti fratres, & agite gratias Deo, & oretis pro
me.* Si aliquid plus addideris pro eorum consolatione, bene retri-
buet tibi Dominus. Cum veniunt aliqui in occursum transitus
tui, non debet te latere, quin præcogites, si iustam & vtilem po-
tuerint habere causam illuc accedendi, & penes tuum scire, non
des occasionem volenti occasionem: vnde si te subtrahis talibus,
postmodum non lugebis. Semper tamen paratus esto, ad satis-
factionem postcenti te: sed ociari nullum patere apud te, sed fra-
ternè admone eos, vt transeant, quia tibi non vacat: Christus est,
qui tibi loqui desiderat. Hoc modo te liberas à superfluis, & illos
ad quietem suam cellæque custodiam inducis. Nihil tamen te-
mere iudices: sed vide, quanto charitas, quàm amica fraternitas
traxit eos ad te. Discretè ergo age in his, vt aliquando audias ve-
nientes, aliquando sinas transire etiam loqui volentes.

§. 15. De non credendis nouitatibus, neque referendis.

ET quia sepe diuersa percipis, & noua tibi plerumque dicuntur,
non facilè credas, difficilius ea consequenter alijs dicas; &
multo

multo sit melius, si omnino sisleas. Quid ad te? Iesum sequere, & si ne mortuos sepelire mortuos suos. Huiuscemodi distractionibus & curiositatibus seruus Dei intendere nullo modo debet; sed edificatiōi & custodia cordis sui, orando, legendo, meditando, & alia opera sancta in nomine Dei faciendo. In actibus Apostolorum habes, quod Athenienses ad nihil aliud vacabant, nisi aut dicere aut audire aliquid noui: sed talis usus nimis damnabilis sit apud claustrales, Deum præ oculis habentes.

Rumoribus non indulgendum.

§. 16. De utilibus narrationibus.

Sunt tamen quædam, si referantur ex charitate, quæ adificant etiam audientes. Sicut denunciatio alicuius defuncti, peritio suffragij pro tribulato, conuersio peccatorum, status deuotorum, & alia his similia; quibus est condolendum seu etiam congaudendum, prout causæ requirunt. Considerare similiter diuina iudicia super statum mundi, prodest bonis & electis Dei ad contemptum eius; sicut sunt pestilentia, famēs, incendia, præliaque terrarum, & ceteræ tribulationes graues: quibus gloria mundi prosternitur, & delectatio carnis amaricatur. Hæc mala sæpe boni & spirituales ad profectum suum trahunt, & per exempla talia, se & cæteros ad compunctionem cordis, ad luctum peccatorum, ad emendationem vitæ, & ad præparationem mortis secum excitant; quæ etiam in sacris codicibus & Ecclesiasticis historijs, manifeste leguntur. Sed hunc salutarem profectum plures inuotati & verbosi aut nesciunt aut non intendunt, sed quasi in fabulam deductionis peruertunt. Vnde potes elicere, quod sicut boni & virtuosi ad bonum omnia, quæ audiunt vel vident, conantur inducere, ita instabiles & vagi, tepidi & dissoluti, hæc eadem ad suam malitiam exercendam insecunt. Ideo perspicito, quid sit quod audisti; & quis fructus esse valeat ultra dicendi.

§. 17. Qui sint vitandi.

Propterea noli libenter approximare secularibus, neque personis magnis; nec eo etiam conuenias, ubi nosti esse multitudinem presbyterorum; quia statui tuo non congruit, nec officio.

§. 18. Cum quibus est conuersandum.

Cum simplicibus & deuotis, & bene sentientibus de Deo, & consentientibus tibi propter Deum in bono, sit fermocinatio tua & crebrior sociatio. Et quicumque non concordant cum spiritu tuo, illis cede propter pacem tuam & ipsorum, quia defensor & iudex noster Iesus Christus clarè nos interior agnoscit, ante quem humana iudicia sepius errant. Si desideras aliquem adificare,

ficare, soli melius dicis; quia multis nonnunquam displicet, quod unus vel duo grater audiant.

§. 19. De quibus materijs est interrogandum & colloquendum.

1. Tim. 2.
Cui nō liceat in seniorum cōsensu loqui.

Job 29.

Q Væstiones in scripturis noli mouere in communi audientia, neque de materijs altis & curiosis libenter loquaris: sed quæcumque sunt humilia, virtuosa & amabilia, deuota & excitatiua ad amorem Christi, pacifica, pudica, & honesta coram Deo & hominibus, hæc loquere & exhortare. Si verò audieris aliqua difficilia & obscura moueri ab alijs, tace primò, & cogita, quòd sis discipulus Christi; quem non oportet docere, sed audire humiliter verba seniorum; & cum verecundia & reuerentia vtilia interrogare, & discere in silentio. Vnde Paulus dicit: *Docere autem mulieri non permitto*: id est, non patiar, quòd insistat aliorum doctrinæ, qui infirmus est & debilis in virtutibus, & quodammodo adhuc carnalis est, in quo sæpe abundant passiones superbiæ, iræ, rixæ, gulæ, inuidiæ, vanæ gloriæ, & cæteræ pestes cordis & morum leuitates: cui neq; est experientia & annosa exercitatio spiritalis vitæ & disciplinæ, sed vana & indeuota scientia, & assueti ad non interrogata leuis responsio. Istum enim non decet, presentibus alijs & peritioribus, quicquam loqui, docendi saltem modo. Non dicas ergo opinionem tuam, ne ostendere scientiam tuam cum Heliu videaris; qui beatum Iob meliorem & sapientiorrem se ausus est docere, & duriter increpare, ac rationibus compositis ingeniosè vincere; sed Deus spreuit eum, & reprobauit, quòd se superbè & animosè iusto & sancto viro se prætulisset.

§. 20. De reuelatione scripturarum mysticarum, à Deo imploranda & à proximo.

Q Vando autem desideras aliquid obscurum intelligere, & de dubiis certificari, primùm à Domino pete sensum & intellectum illius reuelari ad profectum tuum, & pro gloria eius. Contigit aliquando cuidã in tali forma Deum oranti; cum se iterum contulisset lectioni, statim ei aperiri ignorantiam eius: qui consolatus in verbo Domini, didicit habere recursum frequentiorrem ad Deum omnia scientem. Tamen rursus hominis sensus quandoque à Deo humiliatur, ne capiat verbum tenebrosum; vt non eleuetur cor eius, & cadat in laqueum diaboli, autumans se aliquid scire, cum nihil sciat. Et nisi Deus voluerit nobis reuelare nonne tenebræ videntur esse scripturæ? Ideo secundum consuetudinem sanctorum Patrum, quærendum est humiliter à fratre aliquo, vt exponat & declaret nobis intellectum obscurioris lite-

DE FIDELI DISPENSATORE.

re. Sic enim discipuli interrogabant Dominum dicentes: *Ea, nobis parabolam xizaniorum.*

§. 21. De spiriuali collatione seu collocauione.

Confert etiam non modicam scientiæ vtilitatem, studiosa & vnanimis duorum sibi bene consentientium diuina collatio. Vnde Saluator noster ait: *Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Et alibi: *Dum hæc autem adhuc loquerentur, stetit Iesus in medio discipulorum suorum,* & ait: *Pax vobis,* & cetera, quæ de resurrectione eius plenius leguntur. Amor ergo in diuinis scripturis commendabilis est, per quem & carnalia & ociosa tanto celerius vitamus, quanto maior est in nobis. Senties in operibus tuis effectum meliorem, si diuinæ scientiæ fueris speculator & impiger imitator.

Matt.
Ioan.

§. 22. De quotidianis operibus quomodo fiant.

Cum opus tibi videtur, vt aliqua necessaria procures, vel etiam quædam ad meliorem durationem reformes; fac in Dei nomine sine multa quæstione, & cris liberior à retractione eorum, qui contradicere potuerint. Ex quadam leuitate quædam oppositionem faciunt, & nescio qualem probationem in alijs querunt. Qui ergo silere scit & facere, sapientem viam tenet. Hæc in quotidianis & leuibis obseruanda puto. Decet tamen fratris alicuius verba patienter audire, & propter virtutem humilitatis discendam, sequi interdum inferiorem: sed non semper, cum putatur fieri aliud magis inconueniens; quod bonæ & puræ conscientiæ melius relinquo, quàm imperitè consulam.

Que ex x.
quo factu-
rus es, ceta
alios.

§. 23. De consilio maiorum in spiriualibus causis considerando & recipiendo.

DE spiriualibus & maioribus causis, superiorum primò est voluntas consideranda; deinde ipsorum, si dubitas, requirenda sententia; vt quicquid iudicauerint, pro meliori accipiatur consilio. Si non acquieuerint vel satisfecerint interrogationi, expectanda est responsio. Fortè maturè se deliberant, perspicientes alia aequè ibidem concurrentia vel obuiantia, vt non tam facilis & certa possit solutio dari. Postquam semel aut bis sanè intellexerint negotium quærentis, non expedit nimis insistere ad informandum eos, ne generetur aliqua grauitas aut molestia ab vtraque parte. Quietius est ergo amodo tacere, & aliud consilium querere, sicut sanctus ait: *Auxilium meum à Domino, qui fecit cælum & terram.* Cū defunt humana, diuina sunt inquirenda suffragia, vt effectū cõcedat salutarè causis necessarijs. Sed præcaue tibi,

Psal. 120.

vt

ut quantum minus valet, importunè aliquid postules; & dum sen-
tis parum proficere petitionem tuam, noli vexare te per aliquam
impatientiam, sed recordare: O felix patria, sanctorum repleta
desideria, & miserorum nesciens grauamina.

§. 24. De reuerentia pralatorum.

Coram senioribus exhibeas te verecundum & morigeratum,
& nihil temere in verbo aut opere à te percipiatur, sed humi-
litas & simplicitas. Semper senioribus reuerentia deferatur & ho-
nor; siue dignitate pralationis, siue auctoritate officij, siue ætate
temporis & conuersatione venerabiles fuerint, humili corde exi-
geris reddere debitam subiectionem; & beatus, si imples eam, &
deuotè veneraris prælatis tui præsentiam.

§. 25. De cauenda familiaritate cum pralatis suis.

Quorum tamen societatem declinare debes, vbicumque aptè &
quotiescumque licitè potueris. Quia multis fuit nociuum,
quod paruum reuerentiam coram senibus & prælatis habuerunt,
& seduxit corda paruulorum & inexperorum talis consuetudo.
Ideo sapienter facit, qui magnorū hominum notitiam, & prala-
torum familiaritatem deuicit; quia non bene decet, nec ædificat
intuentes. Neque hoc ad subtrahendum quicquam sanctitati il-
lorum dicitur: sed ad cautelam nouitiorum & simplicium propo-
nitur. Quidam ex familiaritate nimia & alloquijs magnorum,
audacius se rebus & negotijs altioribus immerferunt: quod forsi-
tan non fecissent, si liberiores erga superiores suos non fuissent.
Etiam aliquando cæteris fratribus se præferentes, putabant se ali-
quid esse: sed in fine decepti sunt, quia hominibus & non Deo
placere voluerunt. Proinde vtile iuuenibus est, & nouis palmiti-
bus expediens, propter futuras occasiones male, nunquam talia
querere, quæ spectant ad superiorum gratiam & familiaritatem
minus cautam. Sed humiliora & simpliciora loca & officia ex-
quirant sibi, gaudentes in abiectione omnium pomparum mun-
di, & quòd ignoti & parui habentur in oculis hominum reputa-
ti. Verum non est paruus fructus spiritualis gratiæ, quando se ho-
mo ab omni temperat propter Christum amicorum inclinatio-
ne; & eius appetit solummodo gratiam, qui confortat paupe-
rem, & exulem consolatur in abscondito.

§. 26. De periculo pauperum in officijs.

Cauendum est pauperi, ne efficiatur præsumptuosus & audax,
& obliuiscatur paupertatis & inopiæ suæ, in qua natus est.

Melius

Melius illi esset, si semper vitam in egestate duceret; quam post paupertatem in terrenis substantijs superbiret. Maledictum sit aurum & argentum, & omnis preciosa substantia desiderabilis visu percat, quæ pauperem & simplicem ad superbiam & mentis cecitatem perducit. Verè infelix homo, qui in terra sibi nomen inuenit, & laudem finem suum posuit. Quid ita metuendum pauperi & inopi, sicut exaltari & prædicari? Multi quando latebant, Deo vivebant: quando nesciebant, Deus illos visitare dignatus est; & tanto familiaribus, quanto minus sociati erant hominibus. Sed dum ad negotia temporalia peruenissent, hinc inde dissipati, non poterunt cogitare quid fuissent; & aliter his contigit, quam putassent. Absconde ergo charissime modicum te ad momentum, & vide quid prodest omnis labor hominis, & operatio multa sine fructu. Fructus est sanctitas & puritas cordis, plenitudo dilectionis, delectatio in operibus bonis, finis verò vita æterna est.

§. 27. De vitandis cuique rebus sibi non commissis.

Observa quoque cautius, ut de ordinatione maiorum aut fratrum consilio, non multum adijcias tibi; aut de qualibet re, quæ non est tibi commissa: quia non parvi periculi est, rebus ad te non pertinentibus, aliquo modo conscientiam occupare. Quisquis curis multis se interfert, seipsum lædit. Qui verò unum, quod super omnia est, solummodo quærit, in pace multiplici erit conscientia eius. Potes te ipsum inquietare talibus, & proficies nihil. Ad tuum conceptum rem quamlibet habere, erraticum videtur & impossibile. Noli igitur errare, quia error finem non habet, id est, perfectam consummationem. Si vis esse bonus & perfectus servus Dei, non tuam sed Dei opta in omnibus voluntatem. Eius sequere animo humili ordinationem, & omnia tibi parebunt; nil etiam tuæ disconueniet voluntati, sicut scriptum est: *Ordinatio tua perseverat dies, quoniam omnia servant tibi.* Dies est homo iustus, propter lucem veritatis & iustitiæ, qua illuminatur à sole Christo, scilicet ad videndum ordinationem omnis æquitas eius. Iste ergo perseverat ordinatione Dei, hoc est, mente constans est & immobilis super omnibus, quæ ei contingere possunt, ferens cuncta æquanimiter; quia ab illo procedunt, cuius nutui omnia subsunt & obediunt. Noli in isto vel in illo tuam velie impleri voluntatem vel electionem, quæ sæpe proprietaria est & iniusta, sed dic, Sicut Dominus voluerit, ita fiat; nam ita fieri melius est. Quicquid etiam per servos suos instituerit, pro bono fit, & inde lucet servus Dei bonus; quoniam omnia in bonum accipit, sciens, quia consummatio perfectionis est alienatio omnis propriæ

esal. 118.

priae voluntatis. Rarius ergo statue tibi consilium tuum, & firmiter non ponatur in animo, quod est incertum, an fiat vel fieri expediat; quia in rebus cunctis, finis inspiciendus est. Et quae ad bonum finem dirigunt, laudem habent, non quae in facie apparent: nam ignota sunt plerumque talia, quamuis probabilia foris videantur.

§. 28. De praua consideratione.

Idcirco sapientes & eruditi viri, res quae sibi intuentur à longè, & longanimitè expectant: rimantes tacitè, quis sit finis intenti operis; ne festinantia rem confundant, & praecipitio corruant. Prouidentia namque regitur status sapientis; & actio eius vniuersa (si plena sit oculis) erit probatissima & stabilis. Ipsius est rerum causas, puta initium & finem debitum discernere; & quae sint agenda, quae etiam vitanda, semper prauidere, ne inconfuse fiant. Si quis indiget sapientia, postulet à Deo, & dabitur ei, si utilis ei esse possit & expediens: aliter illam desiderare non debet, quia damnabilem rem exoraret.

Iacobi 1.

§. 29. De differentia inter sapientiam & prudentiam.

Sapientia tamen caelestium rerum magis videtur esse, prudentia verò seu prouidentia ad temporalia negotia congruentius spectat. Quia caelestia & aeterna sapere potius iubemur, temporalia autem omnia in transitu habere docemur. Vnde licet conceditur vsus necessarius bonis & sanctis viris pro ponendo viatico. Sed non in omnibus cernitur tantus diuinæ dilectionis radius, vt quod dignitate & elegantia mentis proponunt, hoc exerceant auditius. Norunt sancti, quod hæc ima presentata supernis sint abiectissima, nec precio laudis alicuius ducenda. Itaque quoddammodo assimilantur caducis, qui caduca petunt; & priuantur gloria caelestium, qui satiantur temporalium. Quae omnia prudens dispensator debet animaduertere; & ne terrestrium rerum distributione dispergatur nimium, bonis sempiternis suum renouare cordis palatum studeat. Tantoque libentius (dum illi vacat) immoretur superis, quo magis constat, quod gravis est & periculosa omnis cura temporalis, quae diuinis non releuatur sustentamentis.

§. 30. Quod necessaria est prouidentia, habenti curas temporales.

Eget quippe maiori prouidentiae luce, qui inter temporales curas, tanquam inter vitæ tenebras versatur; & illi bonum est, si tantummodo rebus mutuatus, non alligatus corde externa ministret. Laudabile satis, si in negotijs sancto non desit otio; si curis ad tempus pro fraterna causa intentus, nihilominus inueniatur meditatione aeternorum & contemplatione suspensus. Qui enim

enim sanctæ Marthæ fideliter implere negotium satagit, beatissimæ Mariæ dignus habebitur aliquando dulcedine foueri, & consolationis diuinæ & allocutionis silentio immorari. Quo ille rectè censetur aptus, cui iam fraternæ necessitati seruire placet, & Christi tantum dilectio super omnem temporalem curam amabilis, in intentione præcipua est. Non sicut is, cuius foris videtur ministratio; sed ab intus non ardet vera dilectio, & intensionis non lucet pura simplicitas, & simplex puritas. Sua enim commoditate perdit lucrum charitatis, & libitum proprio destituitur à Christi beneplacito. Nam omne quod agitur, si in veritate & puritate non manserit, in interitum vadit & euanescit. Tetigi paululum boni dispensatoris necessarium institutum, qualiter sibiipsi debeat etiam intentus & præsens esse, nec rebus exterioribus varijsque negotijs totaliter inhiare. Quinimo, eligat secundum affectionem suam cordialem, nullis implicari curis, sed insistere (quantum opportunè concessum fuerit) studijs theoreticis. Veruntamen quisquis per diuinam voluntatem tanquam seruus à Domino fuerit aduocatus, ad faciendum opera misericordiæ, impleat mandatum obedientiæ: & ne declinet ad propriam nimis quietem, sed magis offerat se per bonam & promptam voluntatem, ad seruiendum Deo viuenti in secula seculorum. Amen.

Externis rebus impeditus subinde redeat ad sese.

CAPVT SECVNDVM.

De ministerio Marthæ, et otio Mariæ, et de concordia conuenientia ad inuicem.

ARGVMENTA HVIVS CAPITIS.

DE comparatione Marthæ ad Mariam, id est, actiua ad contemplatiua, & quod utraq; laudabilis, nec altera ab altera separanda. §. I.

- De opere Marthæ. II.
- De opere Mariæ. III.
- De admonitione Marthæ. IV.
- De consolatione Marthæ. V.
- De admonitione Mariæ. VI.
- De increpatione tepida Mariæ. VI.

§. I. De comparatione Marthæ ad Mariam, id est, actiua ad contemplatiua, & quod utraq; laudabilis, nec altera ab altera separanda.

Quamuis eligibilior pars Mariæ sit & suauior, tamen beatæ Marthæ sororis eiusdem pars laboriosa laudabilis est, & Deo accepta; sicut per seipsum Dominus ait in Euangelio: *Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum Pater meus, qui est in caelis.* Iuan. 12. Ministrare specia-